

Slavení Šabatu v Izraeli vs ČR

Šabat je v judaismu důležitý den odpočinku, ale všude se slaví trochu jinak. V Izraeli je to vidět všude – nejede doprava, obchody zavírají a lidi to berou jako součást života, zatímco v Česku se týká hlavně těch, kdo ho chtějí dodržovat. Ukazuje to, jak jiný je vztah k náboženství a jak se tradice mění podle toho, kde člověk žije.

Úvod

Šabat, sedmý den v týdnu věnovaný odpočinku, je klíčovým prvkem židovské tradice a identity. Jeho dodržování a vnímání se však může výrazně lišit v závislosti na geografickém a kulturním kontextu. Tato práce se zaměřuje na porovnání slavení Šabatu mezi mladou generací v Izraeli a České republice, zkoumá jeho projevy ve veřejném prostoru obou zemí, identifikuje hlavní překážky a výzvy při jeho dodržování v ČR ve srovnání s Izraelem a analyzuje, jak slavení Šabatu ovlivňuje každodenní život, včetně práce, dopravy a veřejných služeb, v obou zemích.

Cíl

Cílem této práce je porovnat slavení Šabatu mezi mladou generací v Izraeli a České republice, analyzovat jeho projevy ve veřejném prostoru, identifikovat hlavní překážky a výzvy při jeho dodržování v ČR ve srovnání s Izraelem a zjistit, jak slavení Šabatu ovlivňuje každodenní život v obou zemích.

Hlavní výzkumná otázka: Jak se liší vnímání a slavení Šabatu mezi mladou generací v Izraeli a České republice a jaké jsou hlavní faktory ovlivňující tyto rozdíly?

Podotázky

- Jak vnímá a interpretuje Šabat mladá generace v Izraeli a v ČR?
- Jak se Šabat projevuje ve veřejném prostoru v Izraeli a jak v ČR?
- Jaké jsou hlavní překážky pro dodržování Šabatu v ČR ve srovnání s Izraelem?
- Jak slavení Šabatu ovlivňuje každodenní život (práce, doprava, veřejné služby) v Izraeli a jaké má paralely či rozdíly v ČR?

Literární rešerše

1. Jak vnímá a interpretuje Šabat mladá generace v Izraeli a v České republice?

Hatch a Marks (2022) ve své studii „*Sanctuary in Time*“ popisují Šabat jako specifický časový úsek, vyhrazený k odpočinku, duchovnímu ztišení a přerušení každodenního stereotypního života. Tento den v týdnu, tradičně od pátečního setmění do sobotního večera, je vnímán jako jakýsi „svatostánek v čase“, který se snaží poskytnout psychickou i fyzickou úlevu od stresu a nátlaku „moderního světa“. Pro mladou generaci však už nejde výhradně o přísné dodržování halachických pravidel, jako jsou například zákaz práce, používání elektřiny nebo cestování. Mladí lidé často hledají v Šabatu spíš prostor pro odpočinek nebo posílení mezilidských vztahů. Hatch a Marks ukazují, že pro některé

znamená Šabat vědomé rozhodnutí odpojit se od technologií, například vypnout mobilní telefon či sociální sítě, pro jiné je to společně strávený čas s rodinou nebo přáteli, sdílení zážitků či soustředění na sebe sama. Přestože se může zdát, že náboženský aspekt ustupuje, právě toto flexibilní uchopení Šabatu podle autorů umožňuje mladým lidem zachovat kontakt s tradicí, a zároveň ji může přirozeně začlenit do současného životního stylu.

Ve studii „*The Individual Spaces of Interpretation for the Collective Social Construction of the Jewish Sabbath in Israel*“ říká Shufan-Biton (2023), že mladí Izraelci často vnímají Šabat jako otevřené pojetí, ve kterém si každý vytváří svůj vlastní, individuální způsob jeho prožívání. Uvádí, že formální náboženské přístupy, zakotvené v halache, už pro mnohé nejsou hlavní autoritou, ale spíše kulturním rámcem, od kterého se lze odrazit. Někteří mladí lidé vyráží na výlet do přírody, odpočívat bez technologických rušivých elementů, jiní si vytvoří rituály spojené s jídlem, hudbou, tichým přemýšlením nebo čtením. Tato rozmanitost je podle autorky znakem větší autonomie a zároveň důkazem, že i bez přísného dodržování náboženských pravidel může být Šabat nositelem významu a identity. Shufan-Biton zdůrazňuje, že právě tato svoboda činí Šabat atraktivním a přístupným pro mladou generaci, protože jí umožňuje udržet propojení s tradicí bez pocitu povinnosti nebo vnějšího tlaku.

V České republice se situace značně liší. Zoufalá (2022) ve studii „*Ambivalence, Dilemmas, and Aporias of Contemporary Czech Jewish Lived Experience*“ popisuje prostředí, které je většinou sekulární, a kde náboženství hraje v každodenním životě jen okrajovou roli. Mladí čeští Židé tak často nevyrůstají v domácnostech, kde by se Šabat důsledně slavil, a ke svému židovství přistupují jako k něčemu, co si musí definovat sami – často spíše skrze kulturní než náboženský pohled. Šabat je pro ně méně o pravidlech a více o významu – o symbolickém návratu ke kořenům, hledání pocitu, že někam patří, zastavení v týdnu. Význam může nabývat podoby páteční večere se zapálením svící, účasti na komunitní bohoslužbě, ale také vnitřní zamyšlení se nad sebou nebo jiného osobního zastavení a zklidnění se. Vzhledem k absenci širší náboženského zázemí a malému počtu aktivních komunitních institucí jsou mladí často odkázáni sami na sebe. Šabat tak získává velmi osobní charakter a v mnoha případech se jeho forma výrazně liší od tradičních představ.

2. Jak se Šabat projevuje ve veřejném prostoru v Izraeli a jak v České republice?

V Izraeli je přítomnost Šabatu ve veřejném prostoru silná a výrazná. Friedman (2016) ve své studii „*An Israeli Shabbat. The Israel Democracy Institute*“ detailně popisuje, jak se společenský rytmus v Izraeli proměňuje v závislosti na příchodu Šabatu. Už v pátek odpoledne je patrné zpomalení – zavírají se postupně obchody, veřejná doprava přerušuje provoz, ulice se vyklidňují a mění se atmosféra měst. Mnohé podniky přerušují provoz, a to nejen z náboženských důvodů, ale i proto, že tak činí většina společnosti. Městská infrastruktura je tedy nastavená tak, aby umožnila dodržování Šabatu jako kolektivního jevu. Lidé se vrací do svých domovů, do komunit nebo synagog, kde tráví večer modlitbami, společným jídlem či prostým odpočinkem. Tento zpomalený rytmus proniká i do médií – televizní program se mění, vysílání je přizpůsobeno duchovnímu charakteru dne, a veřejný prostor získává až meditativní atmosféru.

Oproti tomu v České republice Šabat ve veřejném prostoru téměř neexistuje. Zoufalá (2022) ve své studii poukazuje na to, že pro většinovou populaci je pátek večer či sobota běžným pracovním nebo volnočasovým dnem, bez jakýchkoli změn či přizpůsobení náboženským tradicím. Veřejný prostor – doprava, obchody, služby – funguje beze změny. Veškeré šabatové aktivity probíhají uvnitř židovských obcí, komunitních center nebo synagog, a to v malém měřítku a s minimálním dosahem do širšího společenského kontextu. Páteční večere v komunitním centru či bohoslužby mají spíše intimní, uzavřený charakter. Šabat je zde „neviditelným svátkem“, existujícím na okraji veřejného vědomí.

3. Jaké jsou hlavní překážky a výzvy pro dodržování Šabatu v České republice ve srovnání s Izraelem?

V Izraeli je systém a kultura nastavena tak, aby umožňovala dodržování Šabatu na úrovni celé společnosti. Pracovní zákony respektují sobotu jako volný den, doprava je omezena nebo zcela přerušena, veřejné instituce uzavřeny. Tato podpora výrazně ulehčuje jednotlivcům, kteří se rozhodnou Šabat slavit, protože se přirozeně pohybují v prostředí, které je s touto tradicí sladěno. Naproti tomu v České republice podle Zoufalé (2022) žádná taková opora neexistuje. Jednotlivec musí čelit prostředí, které je nábožensky neutrální až indiferentní. Pro mladé lidi – například studenty vysokých škol nebo zaměstnance – je velmi obtížné přizpůsobit si rozvrh tak, aby mohli Šabat dodržovat v jeho plné šíři. Často to znamená rezignaci na některé prvky, nebo hledání alternativ, které nejsou v sounáležitosti s jejich každodenními povinnostmi.

K tomu Cramsey (2013) přidává i historický pohled – židovské náboženské praktiky byly po desetiletí v komunistickém Československu potlačovány. Tato represivní minulost se promítá do současnosti, kde židovství jako náboženský systém není součástí společenské diskuze a nevytváří kulturní rámec, ve kterém by se mladý člověk mohl přirozeně pohybovat. Výsledkem je absence vzorů – mnozí mladí Židé neviděli Šabat slavený ve své rodině nebo okolí, a tak si k němu hledají cestu spíše intuitivně, experimentálně, často s pomocí komunitních skupin, online zdrojů nebo osobních iniciativ.

4. Jak slavení Šabatu ovlivňuje každodenní život (práce, doprava, veřejné služby) v Izraeli a jaké má paralely či rozdíly v České republice?

V Izraeli je Šabat nedílnou součástí veřejného a společenského života. Jak uvádí Friedman (2016), dopad Šabatu je patrný v celém systému – nejezdí hromadná doprava, pracovní týden je strukturován tak, aby Šabat byl dnem klidu, v médiích se objevuje specifický obsah, který reflektuje duchovní charakter dne. Obchody a instituce se uzavírají a lidé mají prostor věnovat se rodině, přátelům, nebo jednoduše odpočinku. Tento čas poskytuje jakousi „kolektivní pauzu“, během níž se celá společnost vědomě zpomaluje. A i když ne všichni Izraelci Šabat slaví nábožensky, kulturně a společensky ho vnímají jako významný čas v týdnu, který přináší rytmus, řád a stabilitu.

V České republice taková struktura chybí. Podle Zoufalé (2022) se sobota neliší od jiných dnů – obchody jsou otevřené, lidé pracují, cestují, sledují televizi, navštěvují akce. Šabat není součástí společnosti a jeho dodržování je tak výhradně individuální záležitostí. Lidé, kteří se rozhodnou Šabat slavit, se dobrovolně vyčleňují z běžného rytmu a musí si vytvořit vlastní způsob slavení – například si vypnout mobil, omezit vaření nebo se účastnit synagogálních modliteb. Vše je však založeno na osobním rozhodnutí a vnější prostředí tomu neposkytuje žádnou podporu ani zázemí. Tato izolovanost může být pro některé zároveň osvobozující i náročná – slaví Šabat podle vlastních pravidel, ale nemají kolem sebe širší komunitu, která by je podpořila, ani možnost prožít Šabat společně s ostatními.

Zdroje

Použité zdroje:

- Hatch, T. G., & Marks, L. D. (2022). Sanctuary in Time: Shabbat as the Soul of Modern Jewry and the Essence of 'Doing' Judaism.
- Shufan-Biton, S. (2023). The Individual Spaces of Interpretation for the Collective Social Construction of the Jewish Sabbath in Israel. Springer.

- Zoufalá, M. M. (2022). Ambivalence, Dilemmas, and Aporias of Contemporary Czech Jewish Lived Experience.
- Friedman, S. (2016). An Israeli Shabbat. The Israel Democracy Institute.
- Cramsey, S. A. (2013). Uncertain Citizenship: Jewish Belonging and the Ethnic Revolution in Poland and Czechoslovakia,

Počet shlédnutí: 41

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/ls2025:slaveni_sabatu_v_izraeli_vs_cr_judaismus

Last update: **20/04/2025 11:27**

